

KAFKASYA'DA ZOR DENKLEM (BÜLENT ERANDAÇ)

Oya EREN ÖZER

12.04.2009

Kafkasya'da zor denklem var. Başbakan Tayyip Erdoğan, bu denklemde siyasi taktikler ve manevralar yapmak durumunda bulunuyor. Türkiye'nin; birbiriyle çıkarları çelişen Rusya ve ABD, Azerbaycan ve Ermenistan arasında zor bir pazarlık süreci gerçekleştirdiği belirtiliyor. Türkiye dünyanın en dinamik bölgesinin kalbinde. Kafkasya, çok kilit bir nokta. Kafkasya'ya hakim olan Karadeniz'e hakim olur. Kafkasya, Hazar ve Orta Asya'nın girişidir. Kafkasya her zaman Türkiye, Rusya ve İran'ın çarpıştığı bir yer olmuştur. Rusya burayı bırakmak istemiyor, Amerika ise yerleşmek istiyor. Bunun için Karadeniz'in batı kıyılarında Romanya ve Bulgaristan'ı NATO'ya dahil etti. Türkiye NATO üyesi. Çemberi Kafkaslar'dan devam ettirmek istiyor Amerika. OBAMA Erdoğan'ın izlediği çok yönlü dış politika siyaseti Türkiye'nin bölgesel bir güç olduğunu göstermekle kalmayıp, Türkiye'ye komşuları nezdinde ciddi bir ağırlık ve saygınlık kazandırmaktadır. Kremlin'in Kafkasya satranç tahtasındaki yeni politik karakterli hamlelerini ve taktiksel manevralarını anlamak için Erdoğan-Obama gizli görüşmelerine bakmalıyız. Başbakan Erdoğan ve Obama, Rusya'nın Güney Kafkasya'ya ve Erivan'a olan politikalarındaki yeni gelişmeleri ve arkasındaki sebepleri anlamak için dikkati çeken görüşmeler yaptılar. Erdoğan ve Obama, gerek bölgeye gerekse de Ermenistan'a yönelik yeni siyasi tedbirlere ve açılımlara karar verdiler. Kafkaslar, güney ve kuzey Kafkasya diye değerlendiriliyor. Kuzeyde Rusya, güneyde de Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan var. Rusya, Ermenistan'la tam bir müttefiklik ilişkisi içinde. Türkiye, Gürcistan ve Azerbaycan hattı ise ABD'nin desteği ile oluştu. Boru hatları, demiryolu projesi gelişti ve üç ülke ekonomik açıdan entegre olmaya başladı. NATO'nun genişlemesiyle Amerika, Rusya'yı Karadeniz ve Kafkasya üzerinden kuşatmış olacaktı. Gürcistan'da Batı yanlısı Saakaşvili yönetiminin ve Ukrayna'da Moskova karşıtı Yushenko'nun iktidara gelmesisonucunda Rusya stratejik olarak iki önemli bölgede yenilgiye uğramıştı. Ruslar Gürcistan atağıyla, Güney Osetya'yı Kuzey Osetya'ya bağladı. Şimdi, Ermenistan'ı kaybetmemek için büyük çaba gösteriyor. AMERİKA ABD, Kafkasya ve Ermenistan ile niye ilgili? ABD'de Ermeni seçmen var, etkili bir diaspora var. ABD, Rusya'nın Ermenistan üzerinde tam kontrol sahibi olmasını istemiyor. Bakü-Tiflis-Ceyhan ve Şah denizinden gelen boru hattı hayati önemde. Buna Kazak gazı ve petrolü eklenecek. Enerji hatları güvenliğine dikkat edilmesi zorunluluğu var. Kazakistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'ın bu projeler sayesinde, Moskova hegemonyasını kırmaları mümkün olacak. Amerika, Rusya'nın İran ve Çin'le ittifak kurmasını önlemeye çalışıyor. Rusya'yı Batıdan kuşattı, güneyden de tamamlamak istiyor. Türkiye'nin Kafkasya'daki çıkarlarıyla Amerika'nın çıkarları büyük oranda örtüşüyor. Amerika'nın Türkiye'ye, bölgede model olmasına, Batıyla birleşmesine ihtiyacı var. Rusya'nın temel hedefi ise Kafkaslarda Amerikan, Batı ve Türk etkisini karşı yeni dengeler oluşturmak. Rusya'nın Ermenistan ile olan ilişkilerinin son gelişiminde Türkiye'nin Güney Kafkasya ve Orta Asya'ya olan ilgisi önemli bir yer tutmaktadır. Moskova, Güney Kafkasya'daki son kalesini kaybetmemek için Ermenistan üzerinde ciddi direnç gösteriyor. Yukarı Karabağ sorununa çözüm bulmak amacıyla başlatılan bütün girişimler sonuçsuz kaldı. Böyle bir sonuçta, Ermenistan yönetimi kadar Rusya'nın da pay sahibi olduğu düşünülmelidir. Başbakan Erdoğan'ın, Ermenistan

hamlelerini, çeşitli açılardan değerlendirmekte yarar var. Erdoğan, bir taraftan Rusya lideri Putin, diğer yandan ABD başkanı Obama ile Kafkasya denklemini çözmek zorunda. Ermenistan üzerinde hayati bir oyun sergiliyor.

Kaynak/Source: